

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Τα ευαγγέλια επιμελώς αποφεύγουν να αναφερθούν σε λεπτομέρειες της ζωής της Παναγίας. Αναφέρονται μόνο σημαντικά γεγονότα που συνδέονται κυρίως με την επίγεια ζωή του Χριστού και μετά την έγερση Του εκ των νεκρών και την εις ουρανούς ανάληψή Του, επικρατεί πλήρης σιωπή για την μετέπειτα ζωή της Παναγίας. Παρόλα αυτά όμως το πρόσωπο της Παναγίας τιμάται με μεγάλο σεβασμό από όλο τον χριστιανικό κόσμο, ιδιαίτερα όμως η τιμή που της απονέμει η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι εξαιρετική και η μεγαλύτερη δυνατή, αφού κατά την ορθόδοξη θεολογία η Θεοτόκος κατέχει τα δευτερεία μετά την Αγία Τριάδα. Ιδιαίτερα όμως για την ελληνική ορθοδοξία το πρόσωπο της Παναγίας είναι ιερό και έχει ταυτιστεί με τη μητέρα του Θεού ως το καταφύγιο και η ελπίδα των σκλαβωμένων Ελλήνων στις δύσκολες ιστορικές τους συγκυρίες.

Με βάση τα πιο πάνω η Κύπρος δεν μπορεί να αποτελεί εξαίρεση στην τιμή προς την Παναγία που της αποδίδει ο λαός του νησιού. Η παράδοση αναφέρει ότι η Παναγία πηγαίνοντας προς το Άγιο Όρος πέρασε από την Κύπρο για να επισκεφθεί τον φίλο του Υιού της τον Λάζαρο, τον οποίον ο Χριστός ανάστησε εκ των νεκρών και ήταν τότε ο πρώτος επίσκοπος Κιτίου, της σημερινής Λάρνακας. Μια άλλη παράδοση αναφέρει ότι όταν η Παναγία βρισκόταν στην Κύπρο και επισκεπτόταν τα βουνά στα οποία είναι κτισμένη η Μονή Κύκκου, τα πεύκα γονάτιζαν και την προσκυνούσαν, γι' αυτό τα δέντρα της περιοχής έχουν αυτό το παράξενο σχήμα. Αυτά αναφέρονται ως παράδοση για την έλευση της ίδιας της Παναγίας στην Κύπρο, δείχνουν όμως τη δέσμευση που είχε η Κύπρος με την Παλαιστίνη, αφού πολύ γρήγορα ήδη από το 45 μ.Χ. ήρθαν στο νησί και κήρυξαν τον χριστιανισμό οι Απόστολοι Παύλος και Βαρνάβας.

Η μορφή της Θεοτόκου πολύ γρήγορα ήδη από τον 6ο αιώνα όπως απεικονίζεται σε τρία παλαιοχριστιανικά ψηφιδωτά που κοσμούσαν τις αψίδες τριών βασιλικών. Στην αψίδα της εκκλησίας της Παναγίας της Κυράς

εικ.24 Η «Αγία Μαρία», ψηφιδωτό από το Ναό της Παναγίας της Αγγελόκτιστης, Κίτι.

στα Λειβάδια Καρπασίας, που σήμερα έχει καταστραφεί πλήρως από τους Τούρκους εισβολείς, στην αψίδα της εκκλησίας της Παναγίας της Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη, όπου η Παναγία εικονιζόταν μέσα σε δόξα να κρατά τον Χριστό, και αυτό το ψηφιδωτό αποκολλήθηκε από Τούρκους αρχαιοκάπηλους, αλλά ευτυχώς μέρος των βρέθηκε και επαναπατρίστηκε στην Κύπρο. Τέλος το καλύτερο σωζόμενο ψηφιδωτό της Παναγίας βρίσκεται στην εκκλησία της Παναγίας της Αγγελόκτιστης στο Κίτι, όπου μάλιστα η

Παναγία ονομάζεται στην επιγραφή που συνοδεύει την παράσταση ως η «Αγία Μαρία» και όχι Θεοτόκος, ίσως λόγω μονοφυσιτικών τάσεων που υπήρχαν τότε στην τοπική εκκλησία.

Η σεπτή όμως μορφή της Παναγίας δεν τιμάται πουθενά αλλού στην Κύπρο, όσο στο περίφημο μοναστήρι του Κύκκου στα βουνά του Τροόδους, όπου φυλάσσεται η ιερή εικόνα της, η οποία θεωρείται ότι είναι μια από τις τρεις εικόνες που ζωγράφησε ο Απόστολος Λουκάς όταν ακόμα ζούσε η Παναγία. Η εικόνα αυτή μεταφέρθηκε από την Κωνσταντινούπολη και ήταν δώρο του βυζαντινού αυτοκράτορα Ισαάκιου Κομνηνού, όταν κτιζόταν το μοναστήρι τον 11ο αιώνα. Στην Κύπρο όμως έχουν διασωθεί και άλλες εικόνες της Παναγίας, κυρίως κατά την περίοδο της εικονομαχίας, αφού στο νησί κατέφευγαν για να γλιτώσουν τις εικόνες των Μονών τους, πολλοί μοναχοί από τη Μ.Ασία, ενώ έντονη είναι η παράδοση για εικόνες της Παναγίας που ήρθαν στο νησί θαυματουργικά μέσω της θάλασσας και ανεβρέθηκαν επίσης θαυματουργικά στα βουνά και στις παραλίες της Κύπρου. Με την εύρεση αυτών των εικόνων της Παναγίας συνδέεται η ίδρυση των σπουδαίων μονών της Κύπρου όπως η Μονή του Μαχαιρά, της Τροοδίτισσας, της Τρικουκιάς, της Χρυσορρογιάτισσας και της Παναγίας του Μεγάλου Αγρού. Πλήθος άλλων μονών και εκκλησιών είναι αφιερωμένο στην Παναγία, όπως η Μονή της Παναγίας Αμιρούς, η Μονή της Παναγίας του Άρακα, η Μονή της Παναγίας της Ασίνου, της Παναγίας της Αμασγού, της Παναγίας του Γλωσσά, της Παναγίας της Σφαλαγγιώτισσας, η εκκλησία της Παναγίας της Ιαματικής του Αρακαπά, η Παναγία η Χρυσαινωτίτισσα, η Παναγία η Φανερωμένη, η Παναγία η Παλουριώτισσα στη Λευκωσία και η Παναγία η Χρυσοσπηλιώτισσα στην Κάτω Δευτερά.

Είναι τόσες πολλές οι εικόνες της Παναγίας που φυλάσσονται και τιμώνται σε όλες τις μονές και τις κοινότητες της Κύπρου όπως η Παναγία ως Γλυκοφιλούσα, ως Ελεούσα, ως Γαλακτοτροφούσα, ως Οδηγήτρια, Ελεημονήτρια και είναι τόσα πολλά τα επίθετα που της έχει αποδώσει ο λαός όπως Θεοσκέπαστη, Γαλατούσα, Ιαματική, Ευαγγελίστρια, Μακεδονίτισσα, Χρυσελεύσα, Στάζουσα, που δείχνει τη μεγάλη αγάπη, το σεβασμό και την τιμή που αποδίδει ο κυπριακός λαός στο πρόσωπο της **Μητέρας Του Θεανθρώπου**.

Η ΠΛΑΤΥΤΕΡΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ

Ἀσπλε, ἀμόλυτε, ἀφθορε,
ἀχροαντε, ἀγνή Παρθένε,
Θεόνυμφε Δέσποινα.

(ευχή εις την Ἱεραγία Θεοτόκον-
Ἀπόδειπνον μικρόν)

Ρόδον το ἀμάραντον χαίρε,
ἡ μόνη βλαστήσασα·
το μήλον το εὖσομον,
χαίρε, ἡ τέσσα·
το σφράδιον
τοῦ μόνου βασιλέως,
χαίρε, ἀπειρόγαμε,
κόσμου διάσωσμα..

Ἀγνεῖας θησαύρισμα,
χαίρε, δι' ἧς
ἐκ τοῦ πτώματος ἡμῶν
ἐξανέστημεν
χαίρε, ἠδύπνοον κρίνον,
Δέσποινα πιστοῦς
εὐωδιάζον·
θυμίαμα εὖσομον,
μύρον πολύτιμον.

Χαίρε, νύμφη ἀνούμφευτε.

Ο Ἀκάθιστος Ὕμνος
(Κανών, ᾠδή α' - ἄχος δ')

ΠΑΝΑΓΙΑ ΡΟΔΟΝ ΤΟ ΑΜΑΡΑΝΤΟΝ

